

ΓΕОРΓ ΓΑΪΜ
UMBRA VITAE

EISENTURM

Георг Гайм

UMBRA VITAE

Посмертні поезії

Видатний німецький поет, котрий встиг проявити себе також у прозі й драматургії, провідна постать раннього експресіонізму Георг Гайм так писав про себе у щоденнику восени 1910 року: "Бодлер. Верлен. Рембо. Кітс. Шеллі. Я справді вірю, що лиш я один з-поміж німців смію ступити у тіні цих божеств – без задушливого збліднення та слабкості."

Георг Гайм трагічно загинув під час прогулянки на ковзанах 16 січня 1912 року, намагаючись врятувати від загибелі свого друга Ернста Бальке.

Перед вами – друга за ліком (і перша посмертна) збірка автора, вперше повністю перекладена й видана українською мовою.

Усі права застережено.

Заборонено відтворювати чи переробляти будь-яку частину цього видання без письмового дозволу перекладача і видавництва. Будь-які спроби порушення закону будуть переслідуватися в судовому і позасудовому порядку.

Перекладено з опорою на архівні матеріали за виданням:
Georg Heym – Umbra Vitae. – Leipzig: Ernst Rowohlt Verlag, 1912.

У дизайні обкладинки використано картину знаменитого польського художника Здзіслава Бексінського (Zdzisław Beksiński, 24.02.1929 – 21.02.2005).

© Максим Солодовник, переклад з німецької (2013, 2015)

© Eisenturm, дизайн, верстка, PR, 2018

Георг Гайм

(30.10.1887 – 16.01.1912)

Georg Heym

UMBRA VITAE

Nachgelassene Gedichte

Георг Гайм

UMBRA VITAE

Посмертні поезії

З німецької переклав Максим Солодовник

Eisenturm
Полтава
2018

ЗМІСТ :

UMBRA VITAE	7
ВІЙНА	9
МОРГ	11
МОРЕПЛАВЦІ	15
САД БОЖЕВІЛЬНИХ	16
ВСЮДИ, КУДИ НЕ ПОГЛЯНЬ	17
МІСЯЦЬ	18
«ГОСТРОГОЛОВИЙ, ПРОХОДИТЬ...»	20
«КОРАБЛЯМИ, ЩО ВІДПЛИВАЛИ...»	21
МОРСЬКІ МІСТА	23
ЗАМКИ	24
МІСТА	25
МІСТО МУК	26
БОЖЕВІЛЬНІ I , II , III / ВАРІАЦІЯ	28
ПРОКЛЯТТЯ МІСТ V	32
НІЧ	33
СОМНАМБУЛИ	34
МІСТО	35
НАПІВСОН	36
ВЕСЕЛОЩІ	37
КАТА	38
УМИРУЩИЙ ФАВН	39
СЛІПІ ЖІНКИ	40
ЗИМА	41
НІЧ III	42
НОВІ БУДИНКИ	43
«НАС ЗАЗИВАЛИ ПОДВІР'Я...»	44
ALLERSEELEN	45
САМСОН	46
ГЛУХІ II	47
ПЕКЕЛЬНА ВЕЧЕРЯ	48
МОЯ ДУША	52
«ДОВГІ ВІЇ ТВОЇ...»	53
ХМАРНІ МІСТА	55
ПТАХИ	56
ТАНЦІВНИЦЯ НА РІЗЬБЛЕНОМУ КАМЕНІ	57
HORA MORTIS	58
ГУДА	59
САД	60
ПЛАТ	61
ДЕРЕВО	62
МЕСА	63
ГІМН	64

UMBRA VITAE

Люди стоять на вулицях, попереду,
Вони дивляться на великі небесні знаки:
Там комети з вогненними дзьобами,
І проповзають загрозові зубчасті вежі.

І всі дахи всіяно звіздарями,
Що в небо впирають потужні свої телескопи.
З дір у горищах похило стирчать ворожбити,
Заклинаючи зірку між темряви.

Немічні та потворні з воріт виповзають,
Закутані в чорні тканини. На ліжках –
Численних хворих корчі та стогони,
А деякі верхи на трунах скачуть.

Самогубці ходять по ночах великими зграями,
Шукаючи за утраченим своїм буттям,
Схилившись на Південь і Захід, на Схід та Північ,
Здіймаючи пил руками-мітлами.

Вони самі – мов на вітрі порох,
Волося випадає на їхні шляхи,
Скачуть, щоб похапцем вмерти,
І валяться в полі мертвими головами.

Деякі ще дрижать. І польова звірина
Сліпо стоїть вкруг них, рогом б'ючи в їх живіт,
І витягуються покійники
Попід заростями терну та шавлії.

Мертвий рік, спорожнілий від власних вітрів,
Він висить, як набряклий водою плащ,
І вічна негода жалібно хмари жене
Із безодні в безодню.

Моря застигли. На хвилях кораблі
Зависли у похмурому гнитті,
Розкидані хто де, і жодного рухливого потоку,
Чертоги всі небесні – на замку.

Немає для дерев ні зим, ні літ.
Їм кінець, і кінець навіки.
Вони тягнуться довгими пальцями
Понад занедбаними дорогами.

Умирущий сідає, аби підвестися.
І тільки-но він вимовляє слово одне-єдине,
Як його вже нема. Де життя?
Очі його – мов скло розбите.

Безліч тіней. Каламутних і потаємних.
Сновидіння, що точаться попід глухими дверима.
Хто прокинеться, пригнічений новим ранком,
Струшуватиме важкий сон із сірих повік.

▣▣▣

ВІЙНА / DER KRIEG

Постала вона – та, що довго спала,
З глибоких склепів постала.
Між сутінок височіє, велична і невідома,
І Місяць стискає у чорній своїй руці.

На шумні вечірні міста вдалині
Тінями й холодом спадає чужа пільма.
Круговерть базарів застигає, мов лід.
Стало тихо. Всі дивляться. Й жоден не впізнає.

На вулиці легко торкнула тебе за плече вона.
Питання. Без відповіді. Зблідло лице.
Слабко скиглять дзвони удалині,
На підборіддях гострих тремтять борідки.

Уже здіймається в гори вона,
Танцює, кричить: до справи, бійці, вперед!
Колишеться чорна її голова,
Тисячі черепів в намисті її стукотять.

Вона здійнялася, мов вежа, з останнього жару
Збіглого дня, а ріки вже повні крові.
Безліч трупів – у прибережних очеретах.
Смерті сильні птахи білим їх укривають.

Понад круглими мурами – синій потік вогню,
Над чорним шумом озброєних вулиць.
Над воротами, у яких вартові лежать впоперек,
Над мостами, обтяженими завалами з мертв'яків.

Червоні пси пожеж блукають у нічних полях,
Дикі щелепи їх, хижа паща.
Скачуть у темряві ночі у чорний світ,
Їхній обрій – багрянець жахливих вулканів.

І похмурі рівнини вогненними всипано язиками,
Тисячі їх дрижать, немов ковпаки червоні.
І те, що кишить на вулицях туди та сюди,
Вона згрібає до купи, як їжу для своїх ватр.

І палюче їх полум'я жере за лісами ліси,
Зубами за листя чіпляються жовті летючі миші.
А вона кочергою вертить, мов кочегар,
Поміж дерев, аби сильніше вогонь палав.

Мегаполіс зникає між жовтих димів,
Провалюється без звуку в бездонне чрево пітьми.
Але вона височіє гігантом понад жаром руїн,
До здичавілого неба тричі здіймаючи свій смолоскип.

На розірвані хмари відблиск його лягає,
У темряві мертвій – холодна пустеля,
Ніч, пересохла від жару, випалена пожежами,
Ллється вогненна смола на Гоморру і на Содом.

МОРГ / DIE MORGUE

Ходою тихою минають вартові
Черепи, що біліють крізь штору.
Ми, мерці, зійшлися для останніх мандрів –
Через моря, пустелі та заметілі.

Наш престол – це голий катафалк,
Гидко вкритий чорним лахміттям.
Осипається тиньк. І з балок на стелі
Довгі руки розпростер над нами Христос.

Наш час – позаду. Безповоротно минув.
Ми вже там. Бачите: ми вже мертві.
У білих очах у нас замешкує лише ніч,
Не бачити нам ніколи рожевий світанок.

Відступіть назад навпроти нашого маєстату.
Ми не для вас. Бачимо вже той край
У зимових далях, тінь над яким стоїть,
Чорним плечем виростаючи в сірій вечір.

Ви, що скорчилися, наче карлики, у дугу,
Ви, що тулитесь до наших грудей,
Ми здіймаємося над вами, немов гора,
Ми – боги у вічній ночі смертей.

Нам смішними є ваші шеренги свічок,
Над нами, витягнутими з глухих нір,
Де ми хрипіли грудьми в синіх плямах,
А нас вночі смерть облітала птахом.

Ми – королі, яких у пташиному царстві
Вирізали зі стовбурів просто неба,
Коли прокрадався глибоко в очеретах
Білий звір з очима округлими й ніжними.

Ми – скинутий восени в'ялий плід,
Що заплив канавою до чорної дірки.
Ми ті, по чиїх виснажених пасмах
Білий вповзав павук у липневу спеку.

Ми, безіменні, нещасні невідомі,
Вмирали поодинці в порожніх підвалах.
Що вам до того, що наше відгоріло світло?
Що вам до нашого радісного «З'явись!»

Подивіться на цього. Радісно, чорним сміхом
Співають його тліючі уста,
І язик висолоплений на груди.
Він сміється над вами, немов пелікан-гігант.

Він вас укусить. Багато тижнів був він
Гостем у риб. Відчуваєте як смердить?
Бачите: равлик іще живе в його патлах,
Знущально киваючи ріжками у ваш бік?

Чути легкий дзвіночок. І всі відійшли.
На чорну руку наповзає п'ятьма.
Тепер ми самі у просторім будинку,
У безлічі трун попід високими стінами.

Вічна тиша. Все, що було життям,
Розпадається вщент у чорнім повітрі,
Смертний вітер із наших дверей,
Із темних легень, повних склепного праху,

Важко надвір видихає, де дощ шумить,
Монотонний, далекий, як музика в наших вухах,
Що прислухаються крізь п'тьму
У скорботні та голосні поклики бурі.

І гниття своїм блакитним ореолом
На наших обличчях спалахує.
Щур застрибує на голу ступню.
Ходи-но, ми не завадимо голоду.

Ми йшли у бій, немов старі гіганти,
І кожен обладунками дзвенів, як Голіаф.
А нинішні супутники нам – миші, гризуни,
І наша плоть – лиш шлях для миршавих червів.

Ми, Ікаріди, колись на білих крилах
Кинулися у світла синій шторм,
І чули спів високих веж, навіть
Завалюючись назад, в чорну смерть.

В далеку карту втраченого неба,
У простір моря, де гуляють хвилі,
Ми гордо пливли у пожежу багряного вечора
Під вітрилами, туго напнутими штормом.

І що ми знайшли у блисків цих небес?
Пустопорожнє ніщо. Лише стукотить
Кістка об кістку, немов копійка об брук
Із рук жебрака, що мерзне на розі.

Чого чекає Господь? Повний дім,
Ділянки довкола караван-сараю.
Базар мертв'яків гримить кістками,
І стукіт цей лунає аж в пустелі.

Чому не приходять? Кожен із нас
У савані й білих капцях. Нам досить.
Де ж наш князь, який поведе нас вперед,
Здійнявши попереду валки великий стяг?

Куди завіє нас голос його дзвінкий?
В які сутінки пролягатиме наш політ?
Стояти нам покинутими самотою

Попід знущальною оманною яких порожніх небес?

Чи закриють нас до вежі глухої, забутих?
Чи станемо ми новою хвилею в Леті?
Чи буря нас видихне із зимових труб
Крикливими галками у спалахах полум'я?

Чи будемо ми квітами? Будемо ми птахами?
У гордїй блакиті, у ярих морях далеких?
Чи в глибоких надрах земних німо блукатимем,
Неначе кроти, у безживній самотності?

Чи вплетемося до локонів нової весни?
Чи зацвітемо на дереві, задрімаємо в плоді?
Або стрекозами синіми над лататтям
Протріпочемо в полудень понад тихою заводдю?

Чи станемо словом, ніким не чути?
Димом, що в'ється у простір вечірній?
Плачем, що раптом стривожить радість чиюсь?
Світочем серед ночі чи сном?

Або – ніхто не прийде,
і повільним буде наш розпад
під місячний регіт,
що мчить поміж хмар?
І розпадемося в ніщо,
і нашу колишню велич
зіжмакає малюк
безсилим своїм кулачком?

□□□

МОРЕПЛАВЦІ / DIE SEEFÄHRER

Берегів лоби, ніби червоні шляхетні корони,
Танули на очах, зникаючи в дні, що відходив,
І на них височіли шумні вінки лісів,
Охоплені гуркотом від ударів вогненних крил.

Аби дерева розколоті вбрати у траур чорний,
Заревів шторм. Вони відгоріли, мов кров,
Невидимі вже вдалині. Так перед смертю над серцем
Палюча любов здійсмається ще раз, востаннє.

Але вперед ми пливли, вперед, у морські вечори,
Наші руки горіли, мов ті свічки,
І ми бачили наскрізь їх жили, з тяжкою
Сонячною кров'ю, що глухо від серця до пальців гуде.

Настала ніч. Хтось у темряві плакав. Ми пливли,
Безутішні, вдалину під косими вітрилами.
Мовчки пліч-о-пліч стояли на палубі,
Задивляючись в морок. Але світло зникало з очей.

Лиш одна хмарка все ще висіла далеко,
Поки ніч не настала, у вічному просторі,
Пурпуром в чорному світі, – так із наспівом чарівним
Постає сновидіння над дзвінкими глибинами душ.

САД БОЖЕВІЛЬНИХ / DER GARTEN DER IRREN

Над іржавим ставком багато тіней
Попід худими та кволими деревами
Застигли в тиші. Лиш зрідка хтось один
Зігнеться понад тьмяною водою.

І багато хто іде стежками спорожнілими,
Алеями прохолодними, що повні вже сонця,
І ступнями своїми шурхотять у листі,
І знову займають місце у схованках.

Із блиском сяючим тікає річка в далеч,
Під вільхою та вербою кривою.
Хто перепливе її у легкому човні,
Рватиме серед світла жовті квітки.

☞☞☞

ВСЮДИ, КУДИ НЕ ПОГЛЯНЬ /
ALLE LANDSCHAFTEN HABEN

Всюди, куди не поглянь –
Глибока блакить.
Понад річкою, що на Північ пливе,
Никнуть кущі та дерева.

По синьому небі вітрилами білими –
Хмара одна за одною.
Далека межа небосхилу
Розчинилась у вітрі та світлі.

А коли вечір спускається
І ми западаємо в сон,
Легконогі та гарні видіння
Приходять сюди звідусіль.

У деяких з них дзвіночки
Прив'язані до зап'ясть.
Багато з тих, що шепочуть,
Тримають в долонях свічки.

卍卍卍

МІСЯЦЬ / MOND

Народжений криваво-червоним на небосхилі,
Той, що постає з глибини пекельних безодень,
Багряна голова, обрамлена чорними хмарами,
Неначе аканф мовчазний над образом божим.

Він заносить ногу вперед, велику і золоту,
І розправляє груди широкі, неначе атлет,
Сходить угору, ніби парфянський князь,
Овіяний шлейфом кучерів золотих.

Високо над Сардами і чорною ніччю,
Над оловом моря й вежами срібними,
Де чекає вже вартовий зі своєю трубою,
Якою невдовзі з-за Понту світанок закличе.

Коло ніг його дримає простора Азія,
Синьою тінню від Арарату,
Що самотньо виблискує сніжним піком,
Аж до м'якої купелі Червоного Моря,

В яке ступає Аравія білими ступнями,
І далі на півдні, як лебідь великий,
Сіріус схиляє голову понад водою,
Зі співами обпливаючи океан.

Сині, ніби оголена сталь, масивні мости,
Білі як мармур стіни, —
Це велика Ніневія спить у долині чорній,
Розкидаючи лиш кількома смолоскипами

Світло своє, мов списи, де темно реве
Євфрат, що голову занурює у пустелю.
Спить велика, і кубляться в тисняві сни,
Від яких все ще віє вином.

Високо над куполом, над темним потоком
Придивляється сам-один до шляхів злих зірок
У мантії білій астроном,
Схиляючи скіпетр свій до Альдебарану,

Що змагається з Місяцем білим блиском,
Там, де промениться вічно ніч, і вдалині,
На пустельній межі у синьому світлі,
Самотньо стоять фонтани, і м'яко віють

На вітрі маслинові гаї довкола порожніх храмів,
Немов срібні озера, а глибоко в тісних ущелинах
Гір предковічних струмують води м'які
Поміж бухти похмурих в'язів.

☞☞☞

«ГОСТРОГОЛОВИЙ, ПРОХОДИТЬ...» /
«SPITZKOPFIG KOMMT ER...»

Гостроголовий, проходить високо над дахами,
Волоссям віючи своїм золотим, —
Ворожбит, що спокійно заходить в небесні чертоги
Квітковою стежкою між множини сузір'їв.

Попід ним усі звірі по лісах та кущах
Лежать із розчесаними начисто гривами,
Місяць хоралом уславлюють. Але діти
У білих сорочках моляться по ліжках.

Моєї душі нескінченне море
Відхлинуло повільним потоком.
Зовсім зелений я всередині. Неначе
Скляна повітряна куля, зникаю в небі.

卍卍卍

«КОРАБЛЯМИ, ЩО ВІДПЛИВАЛИ...» /
«MIT DEN FAHRENDEN SCHIFFEN ...»

Кораблями, що відпливали,
нас відносило в далеч.
Пасмугами їх укривали,
ріжучим блиском зим.
У морі поміж островами
завжди ми танцювали.
Течія мчала повз нас,
небо порожнє дзвеніло.

Назви мені хоч одне місто,
де я не сидів попід брамою?
Ти проходила там?
Чий бережу я локон?
Крізь умирущий вечір
я ніс пошукове світло.
Ах, лишень обличчя чужі
зринали в його промінні.

Я кричав до покійників
із потаємних місць,
але і між похованих
мені не було тебе.
Я переходив поле,
дерева стояли в ряд,
хитаючи голим суччям
в холонучих небесах.

Я розсилав гінцями
воронів і ворон,
вони розліталися в сутінь
над усіма просторами.
А повертаючись, падали,
мов камінь, з карканням в ніч,
стискаючи в залізних дзьобах
вінки з соломи і трав.

Іноді голос твій
вчувається мені у вітрах,
рука твоя легка
збудить мене зі сну.
Все вже було колись.
І приходить ізнов.
Але має тут чорний траур,
попелом віє і віє.

卍卍卍

МОРСЬКІ МІСТА / DIE MEERSTÄDTE

Джуліані Анцилотті присвячується

Вітрильниками нас прибило до міст,
Сповнених ночі та брязкоту холонучих причалів.
Тисячі сходів широких до моря були порожніми,
Смолоскип корабельний не міг пробити цю темінь.

Алеями срібними простягались морські сади
Попід непевним відблиском зірки.
Величезні риби у золотій лусці
Яскравими плавцями ковзали під водою.

Мовчали дзвони. Не трубив жоден ріг.
Не було жебраків вздовж доріг, не було перехожих.
І міста були голими, немов стіни.
Тільки над їх зубцями великі зірки брели одна за одною.

Морськими деревами міська поросла стіна.
Вежі удалині й солона земля під ногами.
Розтрошені мости – ніби поламані кості.
Далекі відблиски вогнів над течією.

▣▣▣

ЗАМКИ / DIE SCHLÖSSER

Стара в них кров, і деякі з них мертвими ротами
Темряву жують там, де блищали довгі мечі.
Похмурі бенкети проти ночі у королівському колі,
Сонце знадвору все ще метає свої пізні стріли.

Ми також ходимо там. Сходами, коридорами.
Штори то розкриваються, то опадають ізнов.
Безліч тіней витягнуті на підлозі блідій,
Підповзаючи до наших ніг із собачим спокоєм.

Понад дворищами, зажурою темною повними,
Заводять флюгери скрипучу вечірню пісню.
І високо у світлі богів колісниці масивні
Швидко котяться до країв урочистого Півдня.

☞☞☞

МІСТА / DIE STÄDTE

Хитавиця вулиць у сутінкових містах,
Що вигнуті у вечір. Собачий хор, що гавкіт
Здіймає в нікуди. Бачили ми на мосту
Великий віз, котрий котився на нас.

Повз нас прощобетали голоси,
Округлі очі поглянули сумно
І великі парсуни з лобами похмурими,
Якими ковзала посмішка запізніла.

Повз пройшли двоє у жовтих плащах,
Перед себе вони несли наші голови –
Усі в крові, із западинами під вилицями,
На яких ще запікалися останні плями.

Ми нажахано кинулись геть. Але перед нами
Вищирилася річка білими бурунами.
А позаду нас переслідувало вогненне вечірнє сонце,
Женучись зі страхітливим мечем уздовж вимерлих вулиць.

МІСТО МУК / DIE STADT DER QUAL

Я велике місто серед пустель –
По той бік ночі та мертвих морів.
На вулицях моїх панує ворожнеча, лайка
І бороди рвані. Вічна п'ятьма,

Немов шкура звірина, наді мною нависла,
Лише червона вежа у високості мерехтить.
Вогненний відблиск – неначе кров
З-під сокири над шумовинням голів.

У здійсненому кулаці, мов гідра, зметнулась нагайка,
У кожній із темнот поблискують мечі.
Бліді юродиві, спущені із ланцюгів,
Скорчилися над трупами по темних кутках.

Голод валить скелет на скелет.
Водні труби давно спорожніли.
Вони стирчать, ніби іржаві,
Скривавлені язики. Та жодної краплі більше.

Жовту заразу я видув, немов пузир.
Похоронні процесії йшли по мені.
І мов мурахи, несли мурашину труну,
І людці вдосталь дуділи у свої ріжки.

Мені зводилися пишні вівтарі,
І згорали по ночах вогнем дотла.
У п'їтмі убивали. І кров була
На сходах кам'яних, немов іржавий плащ.

Осипався попіл на людські голови,
Вітер зривав лахміття, мов дим.
А вони, наче ті немовлята в нічному липкому страху,
Заривалися поміж складок на пузі моєму.

Я – дерево, сповнене вишуканих мук.
У мене під пахвами палає рудий вогонь.
Я здіймаюся і кричу, деколи гучно,
Адже в чорному небі – могила моя.

▮▮▮

БОЖЕВІЛЬНІ I, II, III / ВАРІАЦІЯ /
DIE IRREN I, II UND III / VARIATION

I.

Паперові вінки на лобах. Дерев'яні
Скіпетри над гострими колінами – утору.
Їхні довгі білі сорочки плещуться
На животах, немов горностай королівський.

Це плем'я христосиків. Ніби великі
Нетлі, вони шелестять коридорами.
Наче великі лілії, обвивають вони
Ґрати кліток своїх, сповнених болем.

Коли сходить вечір червоними підошвами,
Із золотою бородою, наче підпаленою двома свічками,
Вони, як у дитинстві, між сутінок схилившись,
Зграйкою ховаються по кутках.

Він висвітлює глибоко кожну щілину,
І його у кожній з палат вітає радісний сміх,
І з солом'яних підстилок вилизують
Жирними язиками останній блиск.

Далі, як миші, тісно збившись до купи,
Засинають разом під наспів м'який,
І червоне полум'я, догораючи в небі,
Тихим жаром торкається змучених скронь.

По їхніх дрімотах пропливає синій Місяць
У повільному прольоті крізь тихі палати.
І на вузьких губах, неначе білий лотос,
Панує посмішка, колишучись між тіней.

Поки тихі голоси співають глибоко у тьмі,
Перед пурпурними балдахінами їхніх сердець
І на червоних крилах з ефірного моря

Великі, мов сонця, сні тануть у їхній крові.

II.

Смерть явила свою бліду шкіру
Навпроти синіх заґратованих віконець.
У чорному мороці траурний звук
Надтріснутих флейт крізь мучівні нічні жахи.

І до палат простягаються з клацанням
Білі руки із довгих рукавів.
Голови божевільних обвіваються чорними крилами.
Задимлений смолокип – немов саван.

Жах різко котиться їхніми ліжками,
Б'є ляк їм у голови та черепи,
І хилитаються на слабких шиях, вкриті ніччю,
Неначе в місці проклятому, жовті змії.

Скрик. І мідний брязкіт. Ревіння дике,
Відлуння його гасне в темній ночі.
То привиди сидять коло них та скручують
Ший, немов солону. Шипить останній подих.

Блякне й сивіє волосся, вологе від зимного жаху,
Вони відчують іще на чолі удар молота,
а гострі кігті коршака
повільно впиваються в мозок.

III. / ВАРІАЦІЯ

Королівство. Провінції полів багряних.
Охоронці, канчуки, ланцюги.
Тут шурхочемо ми поміж кропиви, реп'яхів і терну
Крізь диких небес страхітливі знамення.

Крізь гігантські ієрогліфи червоні,
Що ціляться в нас вогненними зубцями
Отрута синя по мережі наших жил
Судомно прокрадається у наші голови.

Несамовитий наш вакханський танець,
І те, що ноги наші в тисячах заноз
І те, що вони душать крихітних хробаків,
Ми здалеку лиш чуємо у власних скаргах.

Наші ноги легкі – зі скла,
Наші плечі стережуть багряні крила,
А коли скло розіб'ється ущент,
Ми врочисто пливемо над його дзвінкими уламками.

Божественні, прекрасні ігри! Море вогню.
Палає усе небо. Ми самотні,
Ми напівбоги. І наші волохаті ноги
Ступають босоніж на камені руїн.

Занедбане місце, глибоко потонуле поміж сміття,
Де лише королівськими головами хитається дрок,
Хапаючи нас за литки золотою рукою,
І хтиво заповзаючи під наші мантії.

Де лише давній луг, сухий та німий,
Із черевом, обвішаним талісманами,
Очима блідими косить на нас,
Склавши руки перед нашою богоподібністю.
З нори вискакує стара миша –
Вар'ятка, як і ми. Небосхил

Виблискує золотим дзьобом. З піснею тихою
Перед нами лебідь летить у вогонь.

О солодкий смертний наспів, ми розсмакували
Тебе, що розкинув крила на золотому Заході,
Де тремке гілляччя тополь
Відкидає нам на лоби тіні ґрат.

Сонце заходить за темно-червону дорогу,
Застрягаючи міцно у хмарах негоди.
Скоріше: вирви щипцями
Золотий цей зуб із чорних ясен!

Ох. Готово. Темне небо
Розгнівано тоне у чорному ставі,
В чийй глибині, побляклій від хмар,
Накопичує грози ніч непривітна.

А на дні його – голий мрець, немов давня риба,
І зграйкою вугрі верткі
То прошмигнуть до вуха,
То знову випливають зі щелеп.

Жаба кумкає. Синій одуд
Бліє, немов коза, що загрузла в болоті.
Чого ж ваші малі та вузькі лоби
І хохли ваші здибались по-дурному?

Ви хочете бути князями? Ви лише бестії,
Що нічну далину сполохуєте своїм гавкотом.
Чого біжите від мене? А бідні вже дрижать,
Так дрібно, мов гуси під ножем.

Я сам-один в краю глухої непогоди,
Я, той що поглядав з хреста на Єрусалим,
Ісус колишній. А тепер він гризе запилений
Окраєць, знайдений в безлюдному кутку.

ПРОКЛЯТТЯ МІСТ V /
VERFLUCHUNG DER STÄDTE V

Ви проклятими є. Проте солодкість квітне в вас,
Немов терпкого поцілунку темний плід,
В годину, коли просочується вечір теплий
До ваших веж, а вулиці збігають вниз далеко.

Тоді дрижать раз по раз дзвони під склепінням,
Немов зів'ялі соняшники.
І наче хрест за хрестом, у муках вищої проби,
Височіють шибениці худими скелетами.

Мерці колишуться у такт цим дзвонам
Під вітром, що гойдає почорнілі трупи,
Мов кажани, що зависають між дерев, –
Мерці, обпалені вечірнім світлом.

І як вогненне море, скаженіє місто,
Де Захід палає ще розжареним залізом,
А в нього сонце бичим лобом
Встромляє роги, вінчані темною кров'ю.

☞☞☞

НІЧ / DIE NACHT

Усі вогні згинули на терасах ночі,
Усі облетіли вінки. Тонучи у крові, із безодні
Жах зітхнув тяжко. І ніби з-за брами померлих
У долину деколи ще долинають поклики темні.

Зверху, з порталів, схилився іще смолоскип,
Хорами перебіг. І погаснув, як демонські патли,
Темно-червоний і димний. А просто неба в гаю дерева
У бурі тягнулися вгору, здригались від крони до кореню.

А поміж хмар проносились із шаленими співами
Шторму білі старці, і сполохані величезні птахи
Падали з неба, немов кораблі з вологими
Вітрилами, які важко звисають над хвилями.

Але блискавки розірвали ніч очима багряними й дикими,
Аби освітити простори нескінченного залу,
Де у дзеркалах стояли яскраві обличчя мертвих,
Що здіймали з погрозою небесам свої почорнілі руки.

Лишися зі мною. Хай наші серця не здригнуться,
Коли нечутно прочиняться двері у морок
І так і спиняться в тиші. І в залізному його подиху
Наші жили застигнуть і наші засохнуть душі,

І, звільнені із глибин, мов подув, легкі
Відтріпочуть у ніч, мов листя сухе опадуть,
Що скорботно кружляє внизу на землі,
Всмоктуючись у порожнечу, у вітрі лютім,

Коли в темряві відрегоче грім.

СОМНАМБУЛИ / DIE SOMNAMBULEN

Скипає північ. Довговолосі,
Святково закутані в білі полотна,
Сходять, хитаючись, сонми сомнамбул,
Немов білий дим, що заповнює небесні далі.

Вони здійснюються з усіх дахів,
Наче мерехтливі вогники чорних боліт.
Вони танцюють на кінчику флюгера,
Дурнуватим сміхом справляючи свій тріумф.

Вони долонею легкою постукують в цимбали,
Співаючи химерно в зеленому повітрі.
На грудях тріпочуть шати, сповнені ароматів,
Котрі вганяють Місяць у дикий дурман.

Вони лоскочуть його ніжними руками,
Вони пощипують його жовте вухо,
Вони гойдають своїми худими стегнами
У біло-траурному танку.

Вони тихо, мов хмари, летять крізь ніч,
Високо над гострими піками синіх гірських хребтів,
Легко мандрують до нього все вище і вище,
Аж до колискової на стежці до прірви.

Місяць м'яко закутує їх пряжею,
Місяць цілує добіла їхнє чоло,
Мирно і тепло лежати їм на серці свого нареченого,
Яке промениться крізь їхні ребра худі.

МІСТО / DIE STADT

Широченна ніч. І хмарне сяйво
Розірване Місяцем, що заходить.
І тисячі вікон витягнуті в ніч,
Поближуючи повіками, червоними й малими.

Мережа вулиць-жил пронизує все місто,
Безліч людей напливає та відпливає.
І тупі звуки тупого буття
Монотонно гудуть із бляклого затишшя.

Народження і смерть, гвалтовна однаковість,
Лепетання вітру, протяжний передсмертний крик, —
Тупо і сліпо йдуть собі геть.

І блиск, і полум'я, червоні смолоскипи і пожежа,
Що здалеку здіймають грізну руку
І сяють високо над хмарною стіною.

▣▣▣

НАПІВСОН / HALBER SCHLAF

Темрява шелестить, немов одежа,
Дерева колишуться на небокраї.

Сховайся у самій серцевині ночі,
Швидко зарийся у морок,
Ніби у стільники медові.
Зробися малим, виглянь зі свого ліжка.

Щось суне до нас через міст
З нерівним стукотом копит,
Зорі пополотніли зі страху.

А Місяць, немов стариган,
Шкандибає собі угорі,
Згорбивши спину.

卍卍卍

ВЕСЕЛОЩІ / FRÖHLICHKEIT

Великі каруселі в шумі й гамі
Палають, мов вечірнє сонце.
І тисячний люд із усмішкою дивиться,
Як обертаються коні та верблюди,

Білі лебеді та слони.
А хтось на radoщах здійняв ногу,
І рохкає чорним черевом як та свиня,
І звір за звіром стає до танцю.

А поруч, у ясному небесному світлі –
Стіна, й каменярі, дрібні мов ті воші,
Лопатками на високих рiштованнях
У єдності палкій вистукують такт.

☞☞☞

КАТА

Багряний грім. І сонце бушує —
Пурпурний дракон. Зазубрений хвіст
Розмашисто б'є по блиску небес
І смузі дубів на обрії — у вогні.

Білий мармур величних вавилонів,
Височенних пагод золота цегла —
Розметано все небаченим сяйвом,
Лункою сокирою у вогненній руці.

Музика, музика. Божественний хорал.
Сонце заспіває розверзтою пащею,
Відлуння гримить з-під неозорого куполу.

І вони викликають деспота темної ночі,
Тетрарха-Місяця, що в хмарній долині
Химерно вже править блідою упряжкою чотирьох.

卍卍卍

УМИРУЩИЙ ФАВН / DER STERBENDE FAUN

Він помирає на узліссі. Затамованим голосом
Плачеться тінь його біля брами Аїду.
Вінок із селери, що впав із його чола,
Закотився в белену та чортополох.

Зі стрілою в горлі, він відпльовує кров,
Чорну фавнову кров на зелені трави
Вечірнього крутосхилу – ротом, на якому
Вже чорним метеликом застигає смерть.

Смертний стогін його – наче свічка
У срібному підсвічнику неба фракійського,
З віддалених гір, де палають дуби.

Далеко під ним унизу блідне затока,
Над ним простягаються білі хмарки,
А вдалині пропливає пурпурне вітрило.

卍卍卍

СЛІПІ ЖІНКИ / DIE BLINDEN FRAUEN

Сліпі ідуть з поводитрями, —
Чорні колосси, глиняні молохи
Понад плечами тяглових рабів. І заспівують
Довгу протяжну пісню сліпих.

Твердим кроком ступає їхній хор
У залізне небо, що скуте холоднечею.
Вітер здіймає над широкими потилицями
Попелясті пожежі волосся сивого.

Їхні велетенські посохи промацують
Вулицю аж до самого горбу.
Їхні величезні гроби-лоби запечатані
Вогненною пентаграмою чорного божества.

Вечір вивішує вогненну бочку
На суччя тополі на лінії горизонту.
І руки незрячих тичуться в сонце,
Мов чорні хрести на веселому небі.

卍卍卍

ЗИМА / DER WINTER

Хуртовина виє у трубах камінів щораз гучніше
І кожна ніч – непроглядна, криваво-червона.
Будинки тягнуться із лицами порожніми.

Ми тут, ув облаштованих тіснотах нині живемо,
В могильній напівтемряві та напівсвітлі
І мов канат, сукаємо години довгі й сірі.

День мимоволі тулиться у нижніх поверхах,
Де в пічках полум'я хрипить гаряче.
А ми навпроти перемерзлих вікон стоїмо,
І дивимось навскіс через двори безлюдні.

▣▣▣

НІЧ ІІІ / НАСНТ ІІІ

Багато вже сплять, немовби в білих трунах,
У ліжках, що приставлені до стін,
Крутячи уві сні великими головами.

Та деякі мусять іще далеко брести самотою,
Аби сховатися в ночі темній,
Де кружляють у небі важезні хмари.

Часто чують вони гул гігантських карет
І похмурими тінями коні летять,
Зникаючи між вуличного мороку.

І подекуди бачать у смуті небесній
Роздутий Місяць поміж хмарних складок,
І птахи нічні їм співають з веж.

Заблукавши, шукають у далях шлях,
І, мов сліпці, промацують руками все довкола,
А їм у спини ліхтарі хихочуть,
Зникаючи невдовзі в ночі каламутній.

Але в перемичках дахів та у нішах стін,
На обвуглених кроквах порожніх горищ
Немало мертв'яків у зашморгах висять,
Ногами шкребучи ранкову прохолоду.

▣▣▣

НОВІ БУДИНКИ / DIE NEUEN HÄUSER

У зеленому небі, яке потріскує деколи
Від морозу на іржавому Заході,
Де все ще своїми гілками дерево
Кричить у вечір, — раптово постали вони,
Замерзлі й холодні, вирости мов гриби,
Витягнулись у небо своїми гострими кутами,
Своїми чорними й худими кроквами
І тремтять поміж миршавих стін,
Наче бідака, що кричить від дошкульного холоду.
А сходами заповзають злодії,
І – стрибками з горища на горище,
Раз по раз проблискуючи ліхтариками.

▮▮▮

«НАС ЗАЗИВАЛИ ПОДВІР'Я...»/
«DIE HÖFE LUDEN UNS EIN...»

Нас зазивали подвір'я, хапали худими руками
За мерехтливі краї наших маленьких душ.
І ми проковзнули поночі
У зачарований час мертвих садів.

Свинцевий дощ струменів із труб,
Вічно пливли непроглядні хмари.
Над ставками, що вкривалися кригою,
Звисали засохлі трояндові пагони.

І йшли ми вузькими стежками осені,
Кулі скляні розбивались об наші обличчя,
Хтось тримав їх гострими пальцями,
І наші муки сліпучим вогнем палили.

Знесилені, танули ми у блискучих просторах,
З печальним стогоном пробиваючись крізь тонке скло,
Ми сидимо нині й навіки у хмарах білястих, і сниться нам
Непевний політ метеликів у вечірній заграві.

□□□

ALLERSEELEN

Відходить день, надходить вечір.
Зірка горить у нічній висоті.
Трава колишеться. І всі шляхи
В сутінках зводяться до одного.

Багато хто вже за перевалом.
Тіні їхні видно удаліні,
Вони несуть на хитких жердинах
Смолоскипи свої, що віють вогнем.

Стіни, могили, трохи дерев.
Ворота, в них лавр печальний.
Багато народу моститься по хрестах,
Прикриваючи вогники від бризків дощу.

Багрянець лісу схуд, мов палець,
Там, де повисає вечір хмарної пори,
У присмерку. І ближче є від цього
Близькість, і дальшою – далина.

Але вітер вічний і незмовкний.
По темних полях, уже по-осінньому бурих,
Він швидко являє темні образи,
І суто між іншим шепоче темні слова.

卍卍卍

SIMSON / САМСОН

У залах, просторих мов те зітхання,
Розпростертих у мертвий вечір,
Стоїть він, розпрямивши плечі,
У святковому вбранні, у шапці-вежі.

І всі стіни відлітають від нього геть,
Криві колони губляться десь у ночі,
Він сам-на-сам із величезним будинком,
І немає нікого тут, хто б підтримав його.

Ні душі. У повітрі довкола
Тільки пищання мишей,
Та ще на далеких сходах
Неначе собача метушня.

卍卍卍

ГЛУХІ II / DIE TAUBEN II

І лиш вночі, в тіні їх снів високих, немов під дахом
Прохолодним, утвореним потужними дубами,
Темрява стоголосо заспіває коло них
І зірки співучо летять крізь простори.

Вигнані у Всесвіт зітханням Бога,
Золотими перами розсипавшись у ніч,
Комети розлітаються з непевним скриком,
Що ятрить скорботою їхні сонні вуха.

Вони чують у спокої лісів, як під землею
Коріння набухає синьою дрімотою,
І натужне дихання землі
Повільно заповнює її великі печери.

Тихим дзвоном у спокій їх долітає
Важке набухання у надрах прогнилого срібла,
І плюскіт сонця у його мандрівці із Заходу
На Схід, підземними водами білих морів.

Вони чують як віють урагани,
І дзвони їм назустріч стугоняють крізь ніч,
І хочуть здійнятись на гучний заклик,
Заслухані, розкуті та просвітлені.

Але раптом усе обривається.
Лише дріж навколо, і шкребеться до вух,
Ніби вітром продутий у саркофазі,
Плаче мрець, виповідаючи власну печаль.

І тоді їм смішно, що досі вони живі,
Із підборіддів їхніх звисає сонна слина,
І хтось пальцями, легкими, мов мухи,
Ковзає над їх головами-редьками.

ПЕКЕЛЬНА ВЕЧЕРЯ /
DAS INFERNALISCHE ABENDMAHL

I

Ви, чия від скорботи вицвіла кров,
Ви, постійно збатожені бурями мук,
Ви, чії лоби обтяжує бліде царство,
Ви, в чийх очах, немов скло – печаль,

Ви, чії юні скроні, наче проказа, палить
Мерців широка родима пляма, —
Підійдіть до причастя: ось дари,
Прокляті ув обителі вічних страждань.

Зійдіть на міст понад чорною річкою,
Де клекоче численна зграя проклятих,
І великий та темний вас привітає портал,
Що кризь сутінь високим поблискує вівтарем.

Вівтарем, оздобленим тисячею свічок,
Скручених із жиру та крові ненароджених,
Де кості звисають і багрянний навар
Диявольських фіміамів назустріч вам віє.

Де священики у пекельних сутанах
Колінкують шеренгами серед надсадного дзвону мес,
Де стяг за стягом із кожного амвону
Погрожують вам, неначе червоний пекельний вогонь.

Перед образом Божим голий абат
Надимає черево пухке, виводячи наспів.
Він хапає чашу, у якій кров червона,
Він здійсмає її понад головами юрби:

«Кров мою пийте». Він п'є її сам,
Душа його скипає червоною лавою,

Його пелька горить, мов червоні моря,
Що Божою кров'ю плещуть над берегами.

Над вашими лобами, над гніздовищем мук,
Загрозливо височіє пекельно-чорний бастион,
Вузкий і гострий, мов чорний язик скорпіона,
Здіймається *рухомий* вогонь.

Хмари, чорні мов ніч, вриваються до храму,
Повні грозою та блискавками, через масивну браму.
І буря реве. Злива у непроглядних потоках
Топить органний звук у далекому хорі.

Могили вибухають. Руки мерців вистромлюються
Холодними та білими кістлявими перстами.
Вони заманюють вас до їхньої країни мороку.
І собор наповнюється їхніми криками.

Провалюються плити. Бушує Лета там –
Під водоспадом, глибоко внизу.
Бездоння паморочить багатокілометровою круговертю,
Шумить надпотужними бурями неозорого простору.

І пекельні мешканці рушають у смерч,
Зі співами дивлячись на свою пінну труну,
Вітрила чорні має їхній галіон,
І білі борти – з черепів.

II

Угорі, де темрява височіє над власними тінями,
Віддалене на цілі вічності від безодні страждань,
Над бушуванням зливи в соборі з'являється
Обличчя Бога – мов ранок, бліде.

Далекі церкви наповнюються сном сфер,
У мовчанні якого ледь-ледь чути арфи,

Коли, мов Місяць з небесних просторів,
Схиляється біле Боже чоло.

Наблизьтеся. Рот його солодкий мов плід,
Кров його, неначе вино, повільна й важка.
На губах його у темно-червоній бухті
Колишеться синій жар далекого літнього моря.

Наблизьтеся. Ніжний, ніби пилок з метелика,
Неначе юної зірки ніч золота,
Вібрує рот його в золотій бороді,
Наче поблискує хризоліт у шахті глибокій.

Наблизьтеся. Прохолодніше шкіри пітона,
М'якший пурпурних шат – такий він,
Ніжніше заходу сонця, який знебарвлює
Кохання палючого дику тугу й журбу.

Скорбота бунтівного ангела – ніби сон
На чолі його, білим троні страждань,
Сумним неначе сновиди, що наближається
До межі своїх візій – блілого світанку.

Глибока, мов тисячі порожніх небес,
Його меланхолія, прекрасна як пекло,
У червоній безодні якої губиться
Промінь блідий з високого полудня.

Його печаль – немов нічний світильник,
Це полум'я обвило голову його,
І рогами двома у похмурій пишноті
Із лісу його кучерів впивається у птьму.

Його печаль – немов килим, по якому
Письмена каббалістів горять крізь ніч,
І немов острів, який моряки обминають
В годину, коли в далях гірських скрикує єдиноріг.

Його тіло несе в собі аромат сутінкових лісів,
Де печальні птахи пролітають широкі болота,
Це король, що гробницею предків своїх
Крокує, задуманий, у мантиї з білого горностая.

Наблизьтесь. Запаліться його журбою,
Відпийте подиху його, — холодного наче крига,
Подиху, що прийшов з-за тисяч едемів
Сповнений аромату, кожне горе якому відоме.

Він усміхається, позирає, —
І душа ваша тиха, ніби став поміж очерету,
І сповнюється легким наспівом флейти Пана,
Що ллється з ярів у заростях лавру.

Засніть. Ніч, що чорнотою висне в соборі,
Гасить вогні на високому вівтарі,
І величний орел мовчання його
Ковзає тінню крил своїх на ваших лобах.

Спіть, спіть. Темний рот Бога торкнеться вас
Осінньою прохолодою, наче цвинтарний вітер,
А далі розквітне вдаваний поцілунок,
Отруйний мов цвіль, жовтий як гіацинт.

卍卍卍

МОЯ ДУША / MEINE SEELE

Golo Gangi присвячується

Моя душа то змій,
Мертвий уже давно,
І лиш інколи ввечері восени,
Серед багрянцю, що відлітає,
Вигляну різко з вікна,
В якому падають зірки,
Над квітками й красолею
Віддзеркалюється моє чоло
У стогонах вітру нічного.

卍卍卍

«ДОВГІ ВІЇ ТВОЇ...» /
«DEINE WIMPERN, DIE LANGEN...»

Гільдегарді К. присвячується

Довгі вії твої,
Очей твоїх темні води,
Дай мені запірнути,
Дай потонути.

Гірник спускається в шахту,
Колишеться тьмяна лампа
Вище рудної брами,
Високими тінями на стіні.

Поглянь, так спускаюсь і я
Забути на лоні твоєму
Все, що гримить в небесах, —
Світло, і біль, і день.

Росте серед полів,
Де вітер п'яніє від жита, —
Високий терен, високий і хворий
Навпроти синяви неба.

Дай мені руку,
Проростемо одне ув одного,
Вітру здобич,
Самотніх птахів політ,

Слухатимем у літі
Орган приглушеної грози,
Купатимемось у світлі осені
На берегах днів блакитних.

Деколи ми спинимось
На краю темного джерела —

Глибоко заглянути в тишу,
Наше шукати кохання.

Або вийдемо
З тіней лісів золотих,
Глибоких у призахідному багрянці,
Який ніжно торкається твого чола.

Божа печаль,
Мовчи про вічну любов.
Келих перехили —
Сон до самого дна.

Аби стати одного разу на краю землі,
Де море в золотих плямах
Тихо впливає вже
До вересневої заводі.

Спокій знайти високо
В оселі ссушених спрагою квітів,
Де вниз через скелі
Тремтить і співає вітер.

Тільки з тополі,
Яка височіє у вічній блакиті,
Падає бурий уже листок,
Завмираючи тобі на потилиці.

☞☞☞

ХМАРНІ МІСТА / DIE NEBELSTÄDTE

Хмарних міст
Маленьке зимове сонце
Світить мені всередину серця зі скла.
Воно сповнене висохлих квітів,
Ніби вимерлий сад.

Все, що було колись,
Занурилося у спокій
За стінами сну.
Багато вітрів шумно-свистячих вулиць
Тим часом над головами, усе холоднішими,
Грали самі з собою.

Аж до сутінків пізніх
Хмари криваві бились
І стріпували судомно
В агонії плечі міст.

Але ми відходили звідти,
Зірвавшись нараз
Під лайку глуху
Семи кольорів тортурів нечистого мороку.

І ніхто не займав
Задубілого дня вчорашнього,
Адже на небосхилі
Біснувався місяць іржавий
Серед хмарних хмар тріску та скрипу.

ПТАХИ / DIE VÖGEL

Немов тьмяні ранки повільних днів,
Понад озерами й болотами, сповнених стогонів,
Понад очеретами, мінливо-блискучими від дощу
Ніч спускається. Між деревами лунає

Крик. І нюшать собаки з гарячими пащами
Попід мурами в темряві.
Але бліді вежі височіють німо у горах,
Понад озерним неспокоєм.

Спалахує смолоскип. Величезні дерева
Неначе розчахуються. Пташині зграї
Тяжко спурхують із лисих гнізд
Аж до небесної тверді.

Повільно своїми могутніми крилами,
Охоплюють ніч на темних її небосхилах,
Як тіні похмурі, як злі думки,
Видіння, що колишуться в пробіїнах хмар.

І раптом хижо летять до Місяця зграєю,
І Місяць від страху кричить, мов малюк,
Крилами б'ють, дзвенять перами, і осідають на нім,
І пісню викаркують із зелених-зелених дзьобів.

ТАНЦІВНИЦЯ НА РІЗЬБЛЕНОМУ КАМЕНІ/
DIE TÄNZERIN IN DER GEMME

Роберту Єнцішу присвячується

Давно ув'язнена в круглому камені,
Попід печальними гілками кіпарису,
Обвиваючи шию м'якою тканиною,
Вона все ще рухається у повільному танці,

У танці богам, хоч і вимерли боги
На островах, і відхлинуло море від суші
Під заспаними хмарами,
Де мурчали попід урвищами хвилі.

Орфей прийшов і пішов. А вона
Чує кроки його із мовчазної безодні,
Якщо прилягти в очерет із овечим стадом.
Здалеку божа флейта

Виспівувала печаль над зеленим спокоєм
Мертвих полів під сірим склепінням неба,
Така самотня
Серед худоби із пониклими рогами...

卍卍卍

HORA MORTIS

Вигнані у печаль горизонтів без краю й кінця,
Де лиш самотнє дерево никне під тиском туги,
Ми спускались, немов шахтарі, у мовчазне провалля
Наших страждань. І серце спухало у нас порожнечєю.

Похмурі наче вітри на кущах та пасовищах між блекоти,
Ми занурювали руки свої у темряву
І повільно відходили, радіючим нашим мукам,
Бідні свічада, які ловили похмурий присмерк.

Наче сомнамбули, переслідувані жахами,
Зітхаючи, штовхались блідими руками в пітьмі,
Так ми блукали серед зникомих просторів осені,
Що, подібна гіганту, із ночі постала, в ній і пропавши.

Але в понадхмарному мороці ми побачили тіні
Чорних чапель, почули їх скроботний політ,
І ми розтанули їм услід, зневірені, втомлені до гіркоти,
Душі безкровні, що Лета несе крізь сповнені горем печери.

ІУДА / JUDAS

Пасмо муки його здибилося над чолом,
У якому шепочуть вітри та багатоголосся,
Що відносяться геть, мов вода річкова.

Але при Ньому він біжить, немов пес,
І вихоплює слова Його із багнюки,
І зважає кожне. Але мертві вони.

Ах, Господь,
М'яко сходить він у поля у тремтливий вечір,
І колосся славу йому співає.
Немов маленькі мухи – ступні його
У жовтому сьайві золотих небес.

卍卍卍

САД / DER GARTEN

Вологий рот. І розкритий широко, як у риб.
Він сяє червоним у цьому мертвому саді.
На шляху хода його безшумна та легка.
Вітри віють зі складок одежі

Він обійняв Бога, і гнеться Бог,
Тонкий, наче срібляний. За спиною його
Сплелися чорні кігті волохатих перстів.
Косий вогонь, що пада з його очей.

Тіні, світляні плями, деколи – Місяць.
Шерехи листя. З теплої ночі –
Краплі тьмяні. А знизу труби сторожі
Грають заклично над жовтим містом.

卍卍卍

ПІЛАТ / PILATUS

Посмішка кривої досади зникає
Між білих складок його чола.
Він у кріслі. Його здійснені руки
Ламають жезл і падають на коліна.

Проте немов ясно-зелена квітка
У темряві двору сяє Цар Іудейський,
І чоло його в сутінках, вінчане терном,
Палає алмазом між танучого світла.

І Бог здійснюється, як могутній ангел,
З крилами за плечима, співає мов лебідь,
І, зменшуючись, летить небесним променем
До Батька, що в славі чекає вгорі.

А в синіх горах висить суддя
У плащі, завеликому вже, ніби зморщений плід.
Дикий вечір приходить в дзвінкій пустоті.
Річки тихо падають у зелену безодню.

卍卍卍

ДЕРЕВО / DER BAUM

Сонце його спалило,
вітер зробив худим,
і жодне дерево
прийняти його не бажало.

Лише горобина
в цятках ягід червоних,
немов вогняні язички, —
надала йому притулок.

І повис він на ній, хитаючись,
ноги коло самої трави;
Пробивалось вечірнє сонце —
багрянцем крізь ребра, мов кров.

Чорні маслини
стали стіною довкрузь,
Бог у білій одежі
постав тоді серед хмар.

І звивалися кільцями
змії між трав та квіток,
в їхніх сріблястих горлах
свист тонкий струменів.

І все було — трепіт
над королівством листя,
чуючи руки Батька
у сітці прозорих жил.

▮▮▮

MECA / DIE MESSE

(Поки моя сестра плакала)

При тихому світлі трьох свічок
Покійник лежить. Високі ченці
Обходять довкола нього, інколи прикладаючи
Персти до обличчя мерця.

Блаженними є мертві, що повертаються до спокою
І витягують свої білі руки
До тих ангелів, чиї удари крил
Чути між тіней високих у храмі.

Лиш зрідка відлунням плач, глибокий схлип
Прорветься крізь їхню радість,
І знову виснажено і покірно схрещуються
На волохатих грудях руки.

▣▣▣

ГІМН / HYMNE

Нескінченні води ринуть над горами,
Нескінченні моря вінчають водночас сушу,
Нескінченні ночі приходять, мов темне військо,
Штормами поставши, тривожачи вищі хмари.

Нескінченні органи лунають у тисячах труб,
Ангели всі кричать у труби свої —
Там, понад вежами, що велично прорізують
Вічні простори синяви-порожнечі.

Але серця, зужиті земним життям,
У руйнівних звуках зневірених до відчаю флейт
Підносилися, мов тіні, у тузі смертельній
По той бік ласкавого призахідного багрянцю.

Літературно-художнє видання

Георг Гайм

UMBRA VITAE

Посмертні поезії

Випусковий редактор *Максим Солодовник*

Підписано до публікації 09.06.2018

Видавництво Eisenturm у Мережі:

<http://eisenturm.blogspot.com/>

<https://www.facebook.com/eisenturm>

Офіційний рахунок для допомоги проекту:

Приватбанк 4149 4978 1764 0321

(УАН, Максим Солодовник)

У разі, якщо ви читаєте ці рядки після 1 липня 2018 —
відвідайте офіційний блог видавництва, аби дізнатися
актуальний номер рахунку.

Готується до публікації у нашому видавництві:

Георг Гайм – Вічний день